

Debat

Falsk reklame

Under den slagfærdige overskrift: »Kan en trommesolo sælge guldøl?« lanceredes i sidste nummer af Modspil (nr. 34) nogle betragtninger af Claus Buhl vedrørende brugen af musik i reklamefilm. Rent bortset fra artiklens noget besynderlige layout med et halvside reklamebillede for guldøl og så overskriften, som begge ikke har noget med teksten at gøre, idet teksten for det første ikke søger at besvare det retoriske spørgsmål og for det andet overhovedet ikke handler om øl, så skrider både form og indhold på modsigelse – også mere end jeg har tid til lige nu. Dog: Det synes fuldkommen irrelevant at lancere artiklen som om Claus Buhl er den »eneste herhjemme, der forsker i emnet«. Det er han jo nok ikke, jeg synes da også at have set et par speciale-titler. Det burde ligge under »Modspil«s niveau at være så sloganorienterede, det får et ufrivilligt komisk skær, når man betænker temaet.

Når man yderligere betænker at artiklen, som jeg kvier mig lidt ved at kalde forskning, ikke begrænser sig til at tale om reklamefilm, men henter flere eksempler fra »almindelige« spillefilm, bliver det dobbeltkomisk, når man i samme nummer af bladet kan læse anmeldelsen af en ny, dansk bog om filmmusik.

Artiklens indhold skal ikke diskuteres i detaljer her. Den belyser jo meget godt, på godt og ondt, hvor svært det er, at analysere audiovisuelle fænomener som film og tv. Blot dette: Det må snart være på tide, at vi får revideret eller helt aflivet myten om, at Hans Eisler

skulle være ophavsmand til den kontrapunktiske musikanvendelse i film. For det første har han, med mindre jeg husker meget galt, aldrig nogensinde benyttet sig af den sprogbrug og, for det andet, heller aldrig begrænset sig til denne kryptiske funktion i sin praksis som filmkomponist. Det er simpelthen noget opreklameret pjank, for nu at blive i jargonen. Almindelig »grundforskning« vil kunne belyse dette, hvilket jeg gerne skal vende tilbage til, når jeg er færdig med mit speciale om filmmusik.

Venlig hilsen
Hans Schou
Majporten 4 st., 2300 S.

Anmeldelse

Noget om bøger om sang

Graham Hewitt: *Lær at synge*, Hernov 1986, 112 sider, kr. 148,50. Oversat og bearbejdet af Kai Sørensen med sagskyndig bistand af Henny Hammershøj.

Nina Björk Eliasson: *Sangbogen*, Systime 1986, 156 sider, kr. 94,00.

Forskellige bøger om sang

Det har altid været et dogme, at sang kun kunne studeres ved mund-til-mund-metoden. Der vil gå lang tid endnu, før sanglæreren kan afløses af en edb-styret robot. Derfor ser lærere og studerende ofte med mistillid på bøger om sang. Ganske med urette efter min mening. *Man kan ikke lære at synge ef-*

ter en bog. Men man kan få indsigt i sangfunktionens komplicerede natur, i forskellige træningsmetoder samt høste frugterne af værdifulde erfaringer, som er gjort af betydelige sangkunstnere og stemmepædagoger. Siden jeg selv holdt op med at gå til sang, har gode bøger om emnet været mig en stadig inspirationskilde, som jeg tyr til igen og igen.

Desværre er den bedste litteratur på engelsk og tysk, men det er vel trods alt en forhindring, de fleste kan forcere i dag. Jeg kan her kun nævne nogle få standardværker blandt talrige, som fortjener at nævnes:

Franziska Martienssen-Lohmann: *Der wissende Sänger*, Gesangs-Lexikon in Skizzen, 1956.

William Vennard: *Singing: The Mechanism and the Technique*, 1967.

Fr. Husler og Y. Rodd-Marling: *Singing: The Physical Nature of the Vocal Organ*, 1965 (også i tysk udgave).

Disse tre fremstillinger er for læreren og den viderekomne elev. De to sidstnævnte indeholder omfattende litteraturlister.

På dansk foreligger der fire mindre bøger fra de seneste år, hvoraf tre vil egne sig til studiebrug for begyndere, den fjerde for viderekomne.

For begyndere:

Lone Rørbech: *Stemmebrugslære*, C.A. Reitzel 1981.

Bodil Christensen: *Om at synge*, Lærforeningernes Materialeudvalg 1983.

Lone Rørbech og Sten Høgel: *Tal rigtigt – syng godt*, C.A. Reitzel 1983, 3. udg. 1986. Bånd med øvelser og eksempler kan købes særskilt.

Lone Rørbechs *Stemmebrugslære* giver en grundig indføring i stemmens fysiologi, illustreret med store, klare tegninger. Den omtaler tillige en række af

de nye fysiologiske landvindinger mht. registre, sangerformat mm.

Bodil Christensens med urette noget oversete bog giver en fortrinlig indføring i, hvad en sangeruddannelse kan indeholde. Den opstiller nogle arbejdsmodeller og gør sig nogle didaktiske overvejelser. Den bør læses trods sin noget omstændelige fremstillingsform.

Lone Rørbech og Sten Høgels Tal rigtigt – syng godt indeholder en kort gennemgang af stemmefysiologien samt krops- og stemmeøvelser for begyndere.

For viderekomne:

Vagn Thorald: *Sangteknik på stemmens præmisser*, Det kgl. danske Musikkonservatorium 1984.

Forfatteren er efterhånden internationalt kendt som uddanner af dramatiske stemmer. Hans bog indeholder hans meget personlige metodik. Som gammel Thorald-elev har jeg let ved at følge ham bogen igennem, for udenforstående siges den at være noget vanskeligere tilgængelig.

Andre danske artikler og bøger kunne nævnes, jeg må her nøjes med at henvise til litteraturlisterne i de omtalte bøger.

Graham Hewitt: Lær at synge

Bogen »er skrevet for enhver«, og den lover, at den med »simple og klare instruktioner« kan hjælpe sangeren, så han kan forbedre sin sang »og i løbet af få uger mærke fremgang« (forordet). Allerede ved læsningen af dette forord får man en mistanke, som desværre alt for hurtigt bliver bekræftet.

Dette er en bog, som under dække af at ville være letfattelig og populær (hvad der ikke i sig selv er noget ondt i), giver læseren stene for brød. Den vil

helst ikke problematisere noget som helst og da slet ikke dette at skulle lære at synge efter en bog.

Bogen er skrevet af en, der ved noget om faget, det skal retfærdigvis siges. Det viser f.eks. kap. 1 og 2, der har udmærkede anvisninger på vejtrækning og støtte. Allerede her er der dog alvorlige indvendinger. Øvelserne til at styrke mavemuskulaturen er direkte farlige for ryggen (jvf. Fl. Vestberg: *Ryglidelser og holdninger*, Borgen 1982, s. 218–19).

Den første stemmeøvelse, der overhovedet introduceres (s. 18), er den langt udholdte tone og messa di voce (cresc./decresc. på en udholdt tone). I betragtning af, at det er en af de vanskeligste øvelser at udføre uden fejlspændinger, kan det næsten ikke gøres værre.

Bogen har nogle sjove tegninger, der for de flestes vedkommende er rent underholdende. Instruktive tegninger af f.eks. stemmelæber og stående sangerholdning mangler.

Det vil føre alt for vidt her at kommentere de følgende kapitler hver for sig. I stedet vil jeg fremkomme med nogle principielle betragtninger. Hewitt arbejder med stemmens registre ud fra resonansen (s. 83), selvom det er et faktum, at registermekanismerne er knyttet til stemmelæbernes mekanismer. Han kommer derfor slet ikke ind på udviklingen af de enkelte registre i stemmen, noget som ellers netop de engelsktalende lande har genopdaget i den gamle italienske sangtradition (se f.eks. ovennævnte Vennard samt Husler og Rodd-Marling m.fl.). Hewitt mener ikke, at noget kan ændre stemmen »radikalt« (s. 33). Han skulle lige prøve med et par randregisterøvelser! De

kan, om ikke i løbet »af få uger«, så dog i løbet af nogle måneder vende op og ned på en stemme, så den ikke kan kende sig selv igen.

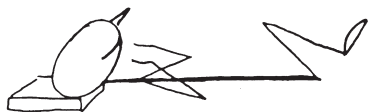
Bogen vil nå alle og når dermed ingen. Musikeksemplerne (s. 65 f.eks.: En filmmelodi og en aftensalme (?!)) skal åbenbart alle udføres med den klassiske sangtone. Det er ikke faldet forfatteren ind, at de funktioner, han stempler som fejl og dårlige vaner (f.eks. underkompression, luftfyldt stemme mm.), er legale udtryksmidler i masser af rytmisk musik.

Bogen er væsentligt dyrere end de andre bøger på markedet, konklusionen kan kun blive: For dyr og for dårlig.

Nina Björk Eliasson: Sangbogen

Det første, der slår en ved læsningen af Nina Eliassons bog, er, at man her står overfor en meget talentfuld kompilation (= samling af udpluk af andre bøger). Fra vidt forskellige verdenshjørner (og for det meste med kildeangivelse) har hun sammenstykket en spændende bog om sang. Sang set fra en masse synsvinkler: Stemmeteori, at lære at synge, krop-stemme-samfund, sang – et kommunikationsmiddel, at være sangerinde. Faren ved at ville så meget på så forholdsvis få sider er overfladiskheden, og den fare har forfatteren ikke undgået. Det kommer jeg tilbage til.

Bogen sigter på undervisningen i gymnasiet, HF, seminarier og folkeskolens ældste klasser. Lad det være sagt straks, at den er ikke så lidt af en guldgrube for den lærer, der mangler stof til en musiktime med sanganalyse som emne. Nina Eliasson har sans for sammenligningen som pædagogisk

hjælpe middel: Det gælder digte (Mordersmålet-Muddermålet), musik til samme emne (Jesus Christ Superstar-Johannespassionen), forskellige syngemåder (Domingo-Denver) mm. Hun sammensætter litterære mosaikker, så de belyser et bestemt tema (kønsrollemønstre, samfundsskabte normer indenfor sang mm.). Det er for længe siden, jeg selv var gymnasierlærer end-sige da folkeskolelærer, til at jeg vil kaste mig ud i en vurdering af opgavernes chancer i musikundervisningen. Umid-delbart virker de tillokkende.

Det problematiske ved bogen er for mig at se dens praktiske del (At lære at synge). Det er her overfladiskheden sætter ind. Nina Eliasson sætter sig mellem to stole. Hun vil både fortælle om mange måder at bruge stemmen på og lære eleverne at synge. Det er mere end hasarderet.

Det er fint at hun introducerer Jo Estill's teorier om, hvorledes de for-

skellige klassiske og rytmiske »lyd« frembringes stemmefysiologisk. Så vidt jeg ved, er det første gang, de får en grundigere omtale på dansk (se dog Merete Onsbergs artikel: Mekanikken ved stemmegivningen, Teater, Film og TV, 1984, nr. 74). Estill's ideer er spændende, de kriterier hun opstiller (her s. 38 og 39) angiver klart nogle principielle forskelle i stemmelæber, strube, svælg og åndedrætsstøtte. Hvor megen interesse de har for gymnasieelever, ved jeg ikke, men de er spændende for sanglærere! Også bogens introduktion til mikrofonsang og arbejde med fortolkning er givende.

Hvad jeg derimod ikke kan lide, er Nina Eliassons forsøg på at presse en al-sidig stemmemetodik ind i rammerne. Det er harmløst at bringe nogle gene-relle vejtræknings- og afspændings-øvelser (s. 41-44), og det er forhåbent-ligt sjovt at instruere eleverne i forskel-lige stemmelige tricks, så de kan prøve at imitere forskellige syngemåder (f.eks. opgaven s. 32). Men det er det glade vanvid at tro, at en gymnasieelev ud fra en bog skulle kunne sætte en egentlig sangtræning i gang. Men det er hvad forfatteren gør. Uden at blinke anbefaler hun »at man regelmæssigt træner stemmen i hele dens omfang« (s. 41). Til den og nogle andre ender med-deler hun to sider med sangøvelser (s. 46 og 47). Hvordan skal de udføres,

med klassisk eller rytmisk indstilling i struben? Hvor tit og hvor længe må man øve? Hvordan sætter man an på en vokal? Hvordan lyder de forskellige re-gistre (bånd!)? Alt dette og meget mere får den, der skal øve sig, ikke svar på. Som øvelserne står, lægger de op til en *mekanisk* afliring, og det er efter min erfaring langt værre end slet ingen øvel-ser.

Som *stemmedannelsesbog* kan Sang-bogen *ikke* anbefales.

Men ellers: Brug bogen med dens sange, dens lytte- og læseopgaver, dens debatoplæg, dens talrige henvisninger til plader og litteratur. God arbejdslyst!

Sten Høgel.

